C/2024/6563

12.11.2024

P9_TA(2024)0175

Έγκριση του ειδικού μέτρου υπέρ της Τυνησίας για το 2023

Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 14ης Μαρτίου 2024 σχετικά με την έγκριση του ειδικού μέτρου υπέρ της Τυνησίας για το 2023 (2024/2573(RSP))

(C/2024/6563)

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

— έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ), και ιδίως το άρθρο 14,

— έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ),

— έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/947 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση Μηχανισμού Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας – Παγκόσμια Ευρώπη, για την τροποποίηση και κατάργηση της απόφασης αριθ. 466/2014/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) 2017/1601 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 480/2009 του Συμβουλίου ([1]) (στο εξής: κανονισμός ΜΓΑΔΣ – Παγκόσμια Ευρώπη),

— έχοντας υπόψη τη συμφωνία της 3ης Ιουνίου 2008 μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Επιτροπής όσον αφορά τις λεπτομέρειες εφαρμογής της απόφασης 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου για τον καθορισμό των όρων άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2006/512/ΕΚ ([2]),

— έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουλίου 2018, σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης, την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1296/2013, (ΕΕ) αριθ. 1301/2013, (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) αριθ. 1304/2013, (ΕΕ) αριθ. 1309/2013, (ΕΕ) αριθ. 1316/2013, (ΕΕ) αριθ. 223/2014, (ΕΕ) αριθ. 283/2014 και της απόφασης αριθ. 541/2014/ΕΕ και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012 ([3]) (στο εξής: δημοσιονομικός κανονισμός),

— έχοντας υπόψη την ευρωμεσογειακή συμφωνία περί συνδέσεως μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, αφενός, και της Δημοκρατίας της Τυνησίας, αφετέρου ([4]),

— έχοντας υπόψη τα προηγούμενα ψηφίσματά του σχετικά με την Τυνησία, και πιο συγκεκριμένα το ψήφισμα της 16ης Μαρτίου 2023 σχετικά με τις πρόσφατες επιθέσεις στην ελευθερία της έκφρασης και του συνεταιρίζεσθαι και στις συνδικαλιστικές οργανώσεις, ιδίως την υπόθεση του δημοσιογράφου Νουρεντίν Μπουτάρ, στην Τυνησία ([5]),

— έχοντας υπόψη τη δήλωση προς τον Τύπο της Προέδρου της Επιτροπής, κ. von der Leyen, με την Πρωθυπουργό της Ιταλίας, κ. Meloni, τον Πρωθυπουργό των Κάτω Χωρών, κ. Rutte και τον Πρόεδρο της Τυνησίας, κ. Saied, στις 11 Ιουνίου 2023,

— έχοντας υπόψη το μνημόνιο συνεννόησης, της 16ης Ιουλίου 2023, για μια στρατηγική και παγκόσμια εταιρική σχέση μεταξύ της ΕΕ και της Τυνησίας,

— έχοντας υπόψη την εκτελεστική απόφαση της Επιτροπής, της 20ής Δεκεμβρίου 2023, σχετικά με τη χρηματοδότηση του ειδικού μέτρου υπέρ της Τυνησίας για το 2023 (C(2023)9184) και το συνοδευτικό έγγραφο δράσης σχετικά με το πρόγραμμα στήριξης των μακροοικονομικών μεταρρυθμίσεων στην Τυνησία,

— έχοντας υπόψη το άρθρο 136 παράγραφος 5 και το άρθρο 132 παράγραφος 2 του Κανονισμού του,

([1]) ΕΕ L 209 της 14.6.2021, σ. 1.
([2]) ΕΕ C 143 της 10.6.2008, σ. 1.
([3]) ΕΕ L 193 της 30.7.2018, σ. 1.
([4]) ΕΕ L 97 της 30.3.1998, σ. 2.
([5]) ΕΕ C, C/2023/407, 23.11.2023, ELI: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:52023IP0084.

— έχοντας υπόψη την πρόταση ψηφίσματος της Επιτροπής Εξωτερικών Υποθέσεων και της Επιτροπής Ανάπτυξης,

Α. λαμβάνοντας υπόψη ότι το άρθρο 21 παράγραφος 1 ΣΕΕ ορίζει ότι «η δράση της Ένωσης στη διεθνή σκηνή έχει ως γνώμονα και σχεδιάζεται με στόχο να προωθεί στο ευρύτερο παγκόσμιο πλαίσιο τις αρχές που έχουν εμπνεύσει τη δημιουργία, την ανάπτυξη και τη διεύρυνσή της: τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, την οικουμενικότητα και το αδιαίρετο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, τον σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, τις αρχές της ισότητας και της αλληλεγγύης και τον σεβασμό των αρχών του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και του διεθνούς δικαίου»·

Β. λαμβάνοντας υπόψη ότι το άρθρο 2 της ευρωμεσογειακής συμφωνίας ΕΕ-Τυνησίας ορίζει ότι «οι σχέσεις μεταξύ των μερών, καθώς και όλες οι διατάξεις της παρούσας συμφωνίας, βασίζονται στο σεβασμό των δημοκρατικών αρχών και των δικαιωμάτων του ανθρώπου που καθοδηγούν τις εσωτερικές και τις διεθνείς τους πολιτικές και αποτελούν σημαντικό στοιχείο της συμφωνίας»·

Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι το άρθρο 29 του κανονισμού ΜΓΑΔΣ – Παγκόσμια Ευρώπη εξαιρεί δράσεις που μπορεί να οδηγήσουν σε παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις χώρες εταίρους· λαμβάνοντας υπόψη ότι το άρθρο 25 παράγραφος 5 του κανονισμού αναμένει από την Επιτροπή να διενεργεί εκ των προτέρων αξιολογήσεις όσον αφορά τις επιπτώσεις στα ανθρώπινα δικαιώματα, ανάλογες προς τους στόχους και την έκταση των σχεδιαζόμενων δράσεων και μέτρων· λαμβάνοντας υπόψη ότι το άρθρο 3 παράγραφος 4 του κανονισμού ορίζει ότι «τουλάχιστον το 93 % των δαπανών στο πλαίσιο του Μηχανισμού πληρούν τα κριτήρια της ΕΑΒ [επίσημη αναπτυξιακή βοήθεια], [...] συνιστώντας ως εκ τούτου συνεισφορά στις συλλογικές δεσμεύσεις για την ΕΑΒ»·

Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 40 του κανονισμού ΜΓΑΔΣ – Παγκόσμια Ευρώπη, «δεδομένου ότι ο σεβασμός της δημοκρατίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου είναι ουσιώδους σημασίας για τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση και την αποτελεσματική ενωσιακή χρηματοδότηση, όπως αναφέρεται στον δημοσιονομικό κανονισμό, η βοήθεια μπορεί να αναστέλλεται σε περιπτώσεις υποβάθμισης της δημοκρατίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή του κράτους δικαίου σε τρίτες χώρες»·

Ε. λαμβάνοντας υπόψη ότι, υπό την προεδρία του κ. Kais Saied, η Τυνησία βιώνει μια αυταρχική μεταστροφή και ανησυχητική οπισθοδρόμηση όσον αφορά τη δημοκρατία, τα ανθρώπινα δικαιώματα και το κράτος δικαίου· λαμβάνοντας υπόψη ότι κατά τη διάρκεια του περασμένου έτους με εντολή του Προέδρου Kais Saied έχουν συλληφθεί και τεθεί υπό κράτηση αυθαίρετα πολιτικοί, δικαστές, εργαζόμενοι στα μέσα ενημέρωσης και ακτιβιστές της κοινωνίας των πολιτών που ανήκουν στην αντιπολίτευση·

ΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η Επιτροπή ενέκρινε το ειδικό μέτρο με επείγουσα γραπτή διαδικασία·

Ζ. λαμβάνοντας υπόψη ότι έξι μήνες νωρίτερα, στη δήλωση της Επιτροπής προς τον Τύπο στις 11 Ιουνίου 2023, ανακοινώθηκε δημοσιονομική στήριξη ύψους 150 εκατομμυρίων EUR προς την Τυνησία· λαμβάνοντας υπόψη ότι αυτή η δημοσιονομική στήριξη ανακοινώθηκε πριν από την υπογραφή του μνημονίου συνεννόησης μεταξύ της ΕΕ και της Τυνησίας·

Η. λαμβάνοντας υπόψη ότι δεν πραγματοποιήθηκε ανεπίσημη επαφή μεταξύ της Επιτροπής και του Κοινοβουλίου πριν από την έγκριση του ειδικού μέτρου με επείγουσα γραπτή διαδικασία, όπως ορίζεται στην παράγραφο 12 της συμφωνίας της 3ης Ιουνίου 2008 μεταξύ του Κοινοβουλίου και της Επιτροπής·

Θ. λαμβάνοντας υπόψη ότι το άρθρο 27 παράγραφος 4 του κανονισμού ΜΓΑΔΣ – Παγκόσμια Ευρώπη ορίζει ότι, «[κ]ατά την παροχή στήριξης από τον προϋπολογισμό σύμφωνα με το άρθρο 236 του δημοσιονομικού κανονισμού, η Επιτροπή καθορίζει σαφώς και παρακολουθεί τα κριτήρια όσον αφορά τις προϋποθέσεις στήριξης από τον προϋπολογισμό, συμπεριλαμβανομένης της προόδου των μεταρρυθμίσεων και της διαφάνειας, και στηρίζει την ανάπτυξη του κοινοβουλευτικού ελέγχου, των εθνικών ελεγκτικών ικανοτήτων και της αυξημένης διαφάνειας και πρόσβασης του κοινού στις πληροφορίες»·

Ι. λαμβάνοντας υπόψη ότι το άρθρο 218 ΣΛΕΕ ορίζει τη διαδικασία για τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη συμφωνιών μεταξύ της ΕΕ και τρίτων χωρών· λαμβάνοντας υπόψη ότι η διαδικασία αυτή επιτρέπει κατάλληλες διαδικαστικές εγγυήσεις, καθώς και τον κοινοβουλευτικό και τον δικαστικό έλεγχο, ενισχύοντας με τον τρόπο αυτό τη λογοδοσία και τη δημοκρατική νομιμότητα·

ΙΑ. λαμβάνοντας υπόψη ότι στις 13 Σεπτεμβρίου 2023 δεν επετράπη σε αντιπροσωπεία της Επιτροπής Εξωτερικών Υποθέσεων η είσοδος στην Τυνησία, γεγονός που περιορίζει την ικανότητα του Κοινοβουλίου να ασκεί τις ελεγκτικές του αρμοδιότητες·

ΙΒ. λαμβάνοντας υπόψη ότι στις 26 Σεπτεμβρίου 2023 οι αρχές της Τυνησίας ανέβαλαν μονομερώς την επίσκεψη της Επιτροπής, μόλις λίγες ημέρες πριν από την πραγματοποίησή της·

ΙΓ. λαμβάνοντας υπόψη ότι τον Οκτώβριο του 2023 ο Πρόεδρος της Τυνησίας απέρριψε και επέστρεψε τη δημοσιονομική στήριξη από την ΕΕ ύψους 60 εκατομμυρίων EUR·

ΙΔ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η συνέχιση της συνεργασίας με την Τυνησία αποτελεί ζωτικό συμφέρον της ΕΕ, προκειμένου να διασφαλιστούν η μακροοικονομική σταθερότητα, το κράτος δικαίου και τα ανθρώπινα δικαιώματα στη χώρα·

1. αμφισβητεί την ανάγκη να εφαρμοστεί επείγουσα γραπτή διαδικασία για το ειδικό μέτρο υπέρ της Τυνησίας, δεδομένου ότι η αρχική ανακοίνωση της Επιτροπής για δημοσιονομική στήριξη ύψους 150 εκατομμυρίων EUR πραγματοποιήθηκε ήδη από τις 11 Ιουνίου 2023, παρέχοντας επαρκή χρονικά περιθώρια για να εφαρμοστεί η κανονική διαδικασία· θεωρεί ότι ο χρόνος έναρξης αυτής της επείγουσας γραπτής διαδικασίας καταδεικνύει έλλειψη σεβασμού για τον κοινοβουλευτικό έλεγχο και τη διαδικασία επιτροπολογίας·

2. καλεί την Επιτροπή να παράσχει λεπτομερή και τεκμηριωμένη επεξήγηση στο πλαίσιο του προσεχούς γεωπολιτικού διαλόγου υψηλού επιπέδου σχετικά με τους λόγους για τους οποίους δεν πραγματοποιήθηκε ανεπίσημη επαφή μεταξύ της Επιτροπής και του Κοινοβουλίου πριν από την έγκριση του ειδικού μέτρου με επείγουσα γραπτή διαδικασία, όπως ορίζεται στην παράγραφο 12 της συμφωνίας της 3ης Ιουνίου 2008 μεταξύ του Κοινοβουλίου και της Επιτροπής· ως εκ τούτου, αναμένει ότι η Τυνησία θα επιλεγεί ως χώρα προτεραιότητας κατά τη διάρκεια του επόμενου γεωπολιτικού διαλόγου υψηλού επιπέδου·

3. θεωρεί ότι η πολιτική δέσμευση που ανελήφθη στο μνημόνιο συνεννόησης για «πλήρη» καταβολή της δημοσιονομικής στήριξης για το 2023 δεν συνιστά νομική βάση για την έγκριση του εν λόγω μέτρου είτε ως ειδικού μέτρου δυνάμει του άρθρου 23 παράγραφος 4 του κανονισμού ΜΓΑΔΣ – Παγκόσμια Ευρώπη είτε στο πλαίσιο επείγουσας γραπτής διαδικασίας·

4. εκφράζει τη δυσαρέσκειά του που η Επιτροπή δεν έθεσε κατά τρόπο προορατικό στη διάθεση του Κοινοβουλίου τη σχετική χρηματοδοτική συμφωνία με την Τυνησία, καθορίζοντας ειδικούς όρους και απαιτήσεις, σύμφωνα με το άρθρο 112 παράγραφος 4 και το άρθρο 236 του δημοσιονομικού κανονισμού·

5. ζητεί λεπτομερή επεξήγηση του τρόπου με τον οποίο όροι όπως «ικανοποιητική πρόοδος», ο οποίος χρησιμοποιείται στην ενότητα 4.3.2 του εγγράφου δράσης της Επιτροπής για το ειδικό μέτρο, όπου περιγράφονται λεπτομερώς τα κριτήρια για την εκταμίευση της δημοσιονομικής στήριξης, συνιστούν «σαφώς καθορισμένα κριτήρια όσον αφορά τις προϋποθέσεις στήριξης από τον προϋπολογισμό», όπως ορίζεται στο άρθρο 27 παράγραφος 4 του κανονισμού ΜΓΑΔΣ – Παγκόσμια Ευρώπη·

6. αμφιβάλλει ότι ο σεβασμός των θεμελιωδών αρχών που σχετίζονται με τη δημοκρατία, τα ανθρώπινα δικαιώματα και το κράτος δικαίου στην εξωτερική δράση, όπως περιγράφεται στο άρθρο 21 ΣΕΕ, σε διάφορες διατάξεις του κανονισμού ΜΓΑΔΣ – Παγκόσμια Ευρώπη και στο άρθρο 2 της ευρωμεσογειακής συμφωνίας ΕΕ-Τυνησίας, τηρείται για το εν λόγω ειδικό μέτρο, δεδομένου ότι ήδη από τον Ιούλιο του 2021 έχει σημειωθεί σημαντική επιδείνωση της κατάστασης όσον αφορά τα θεμελιώδη δικαιώματα στην Τυνησία και ότι τυχόν σημαντική επιδείνωση τέτοιων καταστάσεων θα μπορούσε να οδηγήσει την ΕΕ σε αναστολή, μείωση ή ακύρωση της δημοσιονομικής στήριξης προς τις χώρες εταίρους·

7. ως εκ τούτου, καλεί την Επιτροπή να παράσχει επειγόντως και πριν από το τέλος της κοινοβουλευτικής περιόδου περαιτέρω γραπτές λεπτομέρειες σχετικά με τον τρόπο και τον χρόνο αξιολόγησης του κατά πόσον πληρούνται ή πρόκειται να πληρωθούν οι όροι που περιγράφονται στην ενότητα 4.3.2 σχετικά με την εκταμίευση της δημοσιονομικής στήριξης, καθώς και τα αντικειμενικά κριτήρια που θα χρησιμοποιηθούν για να διαπιστωθεί εάν έχει σημειωθεί «ικανοποιητική πρόοδος» στην εφαρμογή των γενικών όρων που απαριθμούνται στην ενότητα 4.3.2·

8. ζητεί από την Επιτροπή να διευκρινίσει γραπτώς τον τρόπο με τον οποίο αξιολογεί ότι η Τυνησία πληροί επί του παρόντος την απαίτηση που περιγράφεται στην ενότητα 4.3.2 στοιχείο β) του εγγράφου δράσης για το ειδικό μέτρο σχετικά με τις θεμελιώδεις αξίες·

9. καλεί την Επιτροπή να διευκρινίσει τους λόγους για τους οποίους επέλεξε να εκταμιεύσει 150 εκατομμύρια EUR σε μία μόνο δόση, αντί να επιτρέψει τη σταδιακή εκταμίευση με βάση την επίτευξη οροσήμων ή προόδου, όπως προβλέπεται στο άρθρο 236 παράγραφος 2 του δημοσιονομικού κανονισμού, ματαιώνοντας έτσι την επιλογή για αναστολή περαιτέρω εκταμιεύσεων εάν η κατάσταση των θεμελιωδών αξιών επιδεινωθεί σαφώς·

10. καλεί την Επιτροπή να εξηγήσει τον τρόπο με τον οποίο το ειδικό μέτρο θα συμβάλει στη βελτίωση του επιχειρηματικού και επενδυτικού κλίματος υπό το πρίσμα της επιδείνωσης του κράτους δικαίου στην Τυνησία από τον Ιούλιο του 2021, η οποία αποτελεί τροχοπέδη για την οικονομική ανάπτυξη·

11. καλεί την Επιτροπή να διευκρινίσει τους λόγους για τους οποίους οι αρχές της Τυνησίας απέρριψαν τη δημοσιονομική στήριξη ύψους 60 εκατομμυρίων EUR που εκταμιεύθηκε στο πλαίσιο του μηχανισμού για την πανδημία COVID-19 τον Οκτώβριο του 2023, καθώς και τους λόγους για τους οποίους θεωρεί ότι οι αρχές της Τυνησίας είναι πρόθυμες να δεχθούν τη δημοσιονομική στήριξη που προβλέπεται στο εν λόγω ειδικό μέτρο·

12. καλεί την Επιτροπή να διευκρινίσει ποιες εγγυήσεις έχει λάβει από τις αρχές της Τυνησίας από τον Σεπτέμβριο του 2023 ότι θα επιτρέψουν στο Κοινοβούλιο να επισκέπτεται έργα που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ στην Τυνησία και, ως εκ τούτου, να ασκεί τα οικεία δικαιώματα εποπτείας και ελέγχου σύμφωνα με το άρθρο 14 ΣΕΕ·

13. ζητεί από την Επιτροπή να αποσαφηνίσει την κατάσταση, παρέχοντας συναφή και ολοκληρωμένη απάντηση στην ερώτηση του Κοινοβουλίου με αίτημα προφορικής απάντησης και στο παρόν συνοδευτικό ψήφισμα·

14. αναθέτει στην Πρόεδρό του να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στην Επιτροπή, στον Αντιπρόεδρο της Επιτροπής / Ύπατο Εκπρόσωπο της Ένωσης για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας και στο Συμβούλιο.